

Muslimernes religion

Tro, praksis og sharia

© 2006-2009 Jens Forman og Systime A/S

Kopiering og anden gengivelse af dette værk eller dele deraf er kun tilladt efter reglerne i gældende lov om ophavsret, eller inden for rammerne af en aftale med COPY-DAN. Al anden udnyttelse forudsætter en skriftlig aftale med forlaget.

Omslagsfoto:

Layat-al-Quadr i Mekka.

© Scanpix/Corbis/Kazuyoshi Nomachi

Sat med Adobe Garamond 11/13

Grafisk tilrettelæggelse og produktion:
Systime A/S

Trykt hos:

Special-Trykkeriet, Viborg

Printed in Denmark 2009

1. udgave, 3. oplag

ISBN-13: 978-87-616-1469-8

ISBN-10: 87-616-1469-6

SYSTIME >

Skt. Pauls Gade 25
DK-8000 Århus C
Tlf.: 70 12 11 00
www.systime.dk

V. KLASSISK SHARIA

I sunni-islam findes der – i modsætning til shia-islam – ikke et særligt præsteskab. Enhver muslim står direkte over for Gud, og enhver respekteret mand kan som *imam* lede fællesbønnen. Der er tilmed ingen sakramenter (: hellige handlinger), som den kristne dåb og nadver, som skal administreres af en indviet præst. Der er heller ikke behov for *teologer* (: gudseksperter) til at forklare indviklede dogmer (: læresætninger) som f.eks. *inkarnation, treenighed og forsoning* (s. 25).

Derimod har islam brug for jurister, skriftlærde (: *ulama* – dem, der ved), som kan *udfolde* Guds Lov, så den fromme muslim aldrig – på noget livsområde – behøver at være i tvivl om, hvad der er sharia, dvs. *vejen til kilden*, altså den rette vej til at få et velsignet liv før døden og et evigt liv efter døden. I islam har man aldrig anerkendt en privatsfære eller en sekulariseret samfundsorden.

Oplæring i *sharia* sker i *madrasa*, der er en samlebetegnelse for religiøse skoler, lige fra ungdomsskoler over seminarier til universiteter på forskellige niveauer – mest anerkendt er Al Azhar i Cairo. Alt efter uddannelsens niveau giver den adgang til at blive muezzin, imam, khatib, lærer på koranskole, qadi eller – som det højeste – mufti (se nedenfor).

1. Lovens kilder

Med profetens død standsede både åbenbaringerne fra Gud (Koranen) og profetens *sunna* (: den trådte sti). Hvordan skulle man nu afgøre, hvad der var korrekt eller ukorrekt? I løbet af de følgende 300 år anerkendte store skriftlærde (se nedenfor) efterhånden 4 kilder til at fastlægge sharia, to primære, guddommelig kilder og to sekundære kilder:

a) *Koranen*: Koranen opfattes som Guds direkte og uforfalskede ord og har som sådan den højeste autoritet. Samlet er den imidlertid af relativt beskedent omfang (3-400 sider). Hovedparten handler tilmed om Guds almagt, Dommedags nærhed, Himmel og Helvede eller er polemisk mod profetens modstandere. Alligevel er der ca. 350 vers – ca. 40 sider – som fastlægger hovedlinjer for handelsret, aftaleret, statsret, strafferet samt ret detaljerede regler for det rituelle liv (søjlerne, spiseregler og påklædningsregler) og privatret (ægteskab, skilsmisse, arv).

b) *Hadith*: Her står, hvad profeten (og evt. de 4 retledede kaliffer) – inspireret af Gud – skulle have sagt, gjort, påbudt eller forbudt ved forskellige lejligheder. Med en tradition, en fortælling, om profetens *sunna* kunne man bekræfte eller præcisere Koran-udsagn, evt. få en selvstændig kilde. Sidstnævnte gælder f.eks. kravet om, at drengebørn skal omskæres, og

at utroskab skal straffes med stening. For *den, der adlyder Sendebudet, adlyder i virkeligheden Allah*' (Sura 4,80).

I det 9. århundrede var der efter sigende ½ mio fortællinger i omløb, men de blev kritisk sorteret af traditionssamlerne, bl.a. Bukhari og Muslim. I alt accepterede de kun henholdsvis 7300 og 9200 som 'sunde'; heraf er mange tilmed varianter.

- c) *Qijas* (: analogi): Falsk anklage for utugt mod en *kvinde* straffes ifølge Koranen med 80 piskeslag (Sura 24,2). Analogt gives samme straf, hvis det drejer sig om en *mand*. (Derimod har ingen lovskole givet kvinden analog ret til den frie skilsmisseret, som Koranen tildeler manden, s. 153). Hasardspil er strengt forbudt. Derfor er livsforsikringer det også; man spiller jo her mod Gud om sin livslængde (s. 86). Som et tredje analogi-eksempel kan nævnes brudegavens størrelse. Den står hverken omtalt i Koran eller Hadith. Men de lærde (: *ulama*) i Hanafi-skolen (se nedenfor) brugte så følgende analogi: Når tyveri til en værdi af 10 dirham betød afhugning af hånden, så måtte den mindste brudegave – hvor manden så at sige 'stjal' jomfrudommen – også være på 10 dirham (1 dirham=en håndværkers dagløn).
- d) *Idjma*, dvs. enighed, *konsensus*, blandt de retslærde. Profeten skal nemlig have udtalt, at hans menighed aldrig ville kunne enes om en vildfarelse. Her kan man som eksempel tage straffen for homoseksualitet. Hverken Koran eller Hadith havde et svar: Tre lovskoler brugte så en analogi: Homoseksualitet *ligner* utugt mellem mand og kvinde og skal derfor straffes med stening (hvis gift) eller 100 piskeslag (hvis ugift). Denne lighed afviste Hanafi-juristerne. De var i stedet enige om, at straffen skulle fastlægges af dommeren efter et konkret skøn.

ISLAM OG MUSLIMERNE

© 2011 Jens Forman og Systime A/S

Kopiering og anden gengivelse af dette værk eller dele deraf er kun tilladt efter reglerne i gældende lov om ophavsret, eller inden for rammerne af en aftale med COPY-DAN. Al anden udnyttelse forudsætter en skriftlig aftale med forlaget.

Ekstern redaktion:
Poul Storgaard Mikkelsen

Omslagsfoto:
Islamic Mosque
© Istock/jerseynumber8

Sat med Adobe Garamond 11/13

Grafisk tilrettelæggelse og produktion:
Lena Machon Harring

Trykt hos:
Special-Trykkeriet Viborg a-s
Printed in Denmark 2011

1. udgave, 1. oplag
ISBN 978-87-616-2813-8

SYSTIME

Skt. Pauls Gade 25
DK-8000 Aarhus C
Tlf.: 70 12 11 00
systime.dk

IV. SHARIA

Sharia (: Guds vej) er det *princip*, der skal lede muslimerne gennem livet; ellers er han simpelthen ikke muslim.

Uenigheden kommer imidlertid, når man *konkret* skal afgøre, hvad man skal fokusere på i sharia; gudsforholdet, hverdagslivet eller samfundsløvgivning (s. 53f). Teoretisk kan der opstilles 4 *idealtyper* om, hvordan *sharia* skal fortolkes, selv om det i praksis naturligvis er mere indviklet (s. 61f). De 4 grundtyper er:

- *Traditionalisme/konservatisme*: Sharia er, hvad traditionen, dvs. lovskolerne, har fastlagt som Guds lov. I nutiden udfoldes denne sharia på hjemmesider med skriftkloge muftiers aktuelle *fatwa-afgørelser*. Hvad der især interesserer, er korrekt tro og et korrekt hverdagsliv: ritualer, spiseregler, påklædningsregler, moral, arveregler og ægteskabsregler, altså en *indadvendt islam*, som på disse områder kan ligge ganske tæt på islamisme i en fælles *konservativ islam*. Politisk islam, islam som styrende ideologi for samfundets lovgivning er der derimod begrænset interesse for.
- *Sekularisme*: Sharia er også her *indadvendt*, men der fokuseres her på troens indhold og overordnede moralsk krav til den enkelte muslim (retfærdighed, lighed, beskyttelse af de svage). Sharia i hverdagslivet ses som et individuelt valg med hensyn til føde, påklædning, bønner, faste osv. Og al samfundets lovgivning, også familielovgivningen, skal *sekulariseres*, dvs. afgøres ud fra rationelle og vestlige værdier og ikke ud fra *forældede shariaregler* fra Medina-tiden som f. eks. polygyni eller dobbelt arv til mænd.

Sharia	Sekularisme	Modernisme	Islamisme	Traditionalisme
Kilder	Koran – universelle principper (Mekka)	Koran + nogle Hadith + lovskoleshopping	Koran + Hadith + lovskoleshopping	Koran + Hadith + én lovskoles tolkning
Emner	Især tro og moral Hverdagsliv (personligt valg) Ikke lovgivning <i>Indadvendt islam</i>	Tro og moral Hverdagsliv (uofficiel kontrol) Lovgivning (inspiration) <i>Udadvendt islam</i>	Tro og moral Hverdagsliv (religiøsitet politi) Lovgivning (lovbog) <i>Udadvendt islam</i>	Tro og moral Hverdagsliv (familiekontrol) 'Lovgivning' (tradition) <i>Indadvendt islam</i>
Tolkning	Også personlig tolkning Megen symbolsk tolkning	Også personlig tolkning Også symbolsk tolkning	Eksperters tolkning Bogstavelig tolkning	Ulema (: de skriftkloge) Bogstavelig tolkning
Kvinder	Uddannelse vigtig	Uddannelse vigtig	Uddannelse vigtig	Ikke så nødvendig
Tørklæde	Frit valg	Frit valg	Obligatorisk (valgfri form)	Obligatorisk (efter traditionen)
Vest. værdier	Accepteres	Accepteres delvist	Afvises skarpt	Afvises
Privatsfære	Omfattende	Ret omfattende	Ringe	Meget ringe
Lovgivning	Vestlig inspiration + rationalitet	Sharia-inspiration + rationalitet	Sharia omsat til lov-bog (+rationalitet)	Sharia efter traditionen

- *Modernisme og islamisme*: Begge grupper mener – modsat sekularister og traditionalister – at sharia ikke mindst er en *ideologi*, et samfundsprojekt (*udadvendt islam*), der skal være grundlag for al lovgivning (vendt mod sekularismen). Den nye sharialov skal dog ikke kun være efterligning af lovskolernes tidligere fortolkning, men kan også indeholde *nytolkning* af de oprindelige og grundlæggende kilder: Koran og Hadith.

Uenigheden mellem de to udgaver af moderne islam er dog også stor: Som eksempler kan nævnes: Skal sharia-straffeloven accepteres? Og skal privatsfæren kontrolleres af et religiøst politi? (se detaljer, s. 71f).